

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **R. H.**
bytem X

zast. advokátem JUDr. Michalem Bortelem
sídlem Mezírka 775/1, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 3, 601 82

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2021, č. j. X, sp. zn. X,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 10. 11. 2021, č. j. X, sp. zn. X, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce advokáta JUDr. Michala Bortela.

O d ů v o d n ě n í:

I. Vymezení věci a napadené rozhodnutí

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2021, č. j. X, sp. zn. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Brna (dále jen „prvostupňový orgán“ nebo „správní orgán I. stupně“), ze dne 14. 4. 2021, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí o přestupku“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (dále jen „zákon o silničním provozu“). Přestupku se měl dopustit tím, že dne X v 10:35 hod., řídil blíže specifikované motorové vozidlo v X., v ulici X, ve směru k ulici X, za nájezdem od K. n., rychlostí 118 km/h naměřenou při zvážení možné odchylky, kdy v daném úseku je nejvyšší dovolená rychlost stanovena zákonem na 80 km/h. Tímto jednáním žalobce porušil § 18 odst. 4 zákona o silničním provozu z nedbalosti. Za spáchání tohoto přestupku byla žalobci uložena pokuta ve výši 4 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.
3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul odvolací námitky žalobce a dosavadní průběh řízení. Konstatoval, že z procesního hlediska žádné pochybení neshledal. Shrnul zjištěný skutkový stav a konstatoval, že správní orgán I. stupně na základě provedeného dokazování dostatečně zjistil skutkový stav, o kterém nejsou pochybnosti, přičemž své závěry o vině obviněného z přestupku mu kladeného za vinu ve svém rozhodnutí dostatečně zdůvodnil. Závěry, ke kterým na základě dokazování dospěl správní orgán I. stupně, žalovaný potvrdil. Zabýval se otázkou, zda žalobce jednal v krajní nouzi. Dospěl k závěru, že podmínky subsidiarity a proporcionality jednání v krajní nouzi dodrženy nebyly. Byla naplněna formální i materiální stránka přestupku. Konstatoval, že zcela souhlasí s postupem správního orgánu I. stupně, který neprovedl výslech policistů pro nadbytečnost.

II. Žaloba a návrh na doplnění dokazování

4. Žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí v důvodech vymezených v § 76 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“). Nepřezkoumatelnost rozhodnutí spatřuje především v tom, že žalovaný nezákonným způsobem dospěl k závěru, že existují pochybnosti ohledně reálnosti a bezprostřednosti hrozby nebezpečí, které by osvědčovaly stav krajní nouze na straně žalobce. Důkazní břemeno ohledně toho, zda existovaly či neexistovaly podmínky krajní nouze, leží výlučně na správním orgánu (rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68, č. 3014/2014 Sb. NSS). Žalovaný při svém rozhodování zcela pominul zásadní okolnost, kterou uvedl žalobce před správním orgánem prvního stupně, že automobil žalobce začal signalizovat nebezpečné přiblížení zprava na radaru mrtvého úhlu. Žalobce tedy nejednal na základě subjektivního pocitu, ale objektivní signalizace radaru mrtvého úhlu.
5. Skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve spise. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvádí, že žalobce jel v prostředním ze tří jízdních pruhů a mohl pro odvrácení hrozícího nebezpečí přejet do krajního – levého jízdního pruhu. Dotčená komunikace však má pouze dva souběžné jízdní pruhy, žalobce uvedl, že jel v levém jízdním pruhu a radar mrtvého vozidla mu signalizoval přijíždějící vozidlo z pravého pruhu. Žalovaný nedostatečně odůvodnil, proč neprovedl důkaz výsledkem policistů, uzavřel, že policisté jednání žalobce nemohli vidět, protože žalobce jel za nimi. Takový závěr žalovaného je zcela předčasný, každé vozidlo je vybaveno zpětnými zrcátky

a nelze vyloučit, že policisté mohli situaci popisovanou žalobcem ve zpětném zrcátku vidět.

III. Vyjádření žalovaného, replika žalobce a návrh na doplnění dokazování

6. Žalovaný s podanou žalobou nesouhlasí. Trvá na tom, že se nejednalo o krajní nouzi. Žalovaný musí dát žalobci za pravdu, pokud jde o chybné uvedení počtu jízdních pruhů komunikace. Samotná chyba však nemá vliv na podstatu věci. Žalobci pro odvrácení ohrožení stačilo učinit jízdní manévr, spočívající v přejetí do levého (vedlejšího) jízdního pruhu a v tomto setrvat na maximální dovolené rychlosti.
7. Provedení dokazování výsledkem policistů by bylo nadbytečné. Protiprávní jednání žalobce bylo prokázáno úředním záznamem. Pokud jde o popisovanou situaci krajní nouze, nemohli ji policisté vidět, neboť se udála předtím, než žalobce vozidlo policie předjel. I kdyby v ten pravý okamžik sledovali situaci ve zpětném zrcátku, nemohli zaregistrovat subjektivní pocit ohrožení žalobce ze strany třetího vozidla.
8. V replice žalobce uvedl, že žalovaný nepochopil skutkový stav, a proto jej nesprávně hodnotí. Jeho argumentace spočívající v možnosti žalobce odbočit do neexistujícího jízdního pruhu je nesmyslná, žalobce by narazil do svodidel. Napadené rozhodnutí je nezákonné z důvodu nesprávných skutkových zjištění. Co se týká tvrzení žalovaného, že žalobce souhlasil s neprovedením důkazu výsledkem zasahujících policistů, jedná se rovněž o nesprávné hodnocení. Nelze vyloučit, že alespoň některý z policistů mohl sledovat provoz ve zpětném zrcátku. Žalobce proto navrhl výslech těchto policistů.
9. Přípisem ze dne 14. 12. 2022 pak ještě žalobce navrhl doplnit dokazování aktuální fotografií z místa měření, která prokazuje zvýšení nejvyšší povolené rychlosti v místě přestupku na 110 km/hod. Z této skutečnosti žalobce usuzuje na to, že v době protiprávního jednání nemusela být naplněna materiální stránka přestupku. Dovozuje, že již v době vedení přestupkového řízení musel silniční správní úřad změnu nejvyšší povolené rychlosti zvažovat a navrhl doplnit dokazování též příslušným správním spisem silničního úřadu.

IV. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

10. Ve správním spisu se nachází zejména oznámení přestupku policií ČR, záznam přestupku, který obsahuje fotografii automobilu žalobce v okamžiku měření rychlosti; z fotografie vyplývá, že vozidlo žalobce se nachází v levém jízdním pruhu.
11. Dále je součástí spisu protokol o ústním projednání přestupku. Při ústním projednání přestupku žalobce mimo jiné uvedl, že v danou dobu jel v levém jízdním pruhu, maximální povolenou rychlostí, když mu automobil začal signalizovat nebezpečné přiblížení zprava na mrtvém úhlu. Automobil má radar hlídající mrtvý úhel. Velice periferně zaznamenal, že nějaké vozidlo vybočilo z pravého pruhu směrem k jeho vozidlu. Aby nedošlo ke kolizi, sešlápl žalobce plyn a zrychlil vozidlo. Během úhybného manévru, kterým žalobce zabránil kolizi, zřejmě předjel vozidlo PČR. Na dotaz správního orgánu uvedl, že zvýšenou rychlostí mohl jet cca v úseku 50 – 100 metrů. Uvedl, že pokud došlo během jeho jízdy ke zvýšení rychlosti, tak to s největší pravděpodobností byla reakce na kolizní situaci s jiným vozidlem. Při ústním jednání žalobce učinil návrh na doplnění dokazování výsledkem policistů za účelem zjištění, zda mají kamerový záznam, zda si pamatují průběh situace a jakou rychlostí žalobce jel.
12. Součástí správního spisu je dále prvostupňové rozhodnutí a odvolání žalobce. V prvostupňovém rozhodnutí se správní orgán I. stupně zabýval otázkou jednání žalobce

v krajní nouzi. Správní orgán I. stupně konstatoval, že tvrzení žalobce ohledně nutnosti úhybného manévru a zvýšení rychlosti se jeví jako účelové při obhajobě obviněného v dané věci.

V. Posouzení věci krajským soudem

13. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“)], osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jedná se o žalobu přípustnou (§ 65, § 68, § 70 s.ř.s.).
14. Krajský soud v souladu s § 75 odst. 1, 2 s.ř.s. přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud ve věci rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť shledal vady napadeného rozhodnutí, které tento postup umožňují (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS).
15. Žaloba je důvodná.
16. Žalobce v průběhu řízení před správními orgány nezpochybnil, že došlo k jednání, které je mu dáváno za vinu. Nezpochybnil, že v daném místě a čase právě on řídil specifikované vozidlo. Žalobce nevyloučil, že mohlo dojít k překročení maximální povolené rychlosti. Svou obranu založil na tvrzení, že ke zvýšení rychlosti došlo v krajní nouzi. Konkrétně v důsledku toho, že radar hlídající mrtvý úhel měl signalizovat nebezpečné přiblížení vozidla zprava. Žalobce měl následně velice periferně zaznamenat, že nějaké vozidlo vybočilo z pravého pruhu směrem k jeho vozidlu. Proto, aby předešel kolizi obou vozidel, sešlápl plyn a zvýšil rychlost. Pro řešenou věc je proto klíčové, zda žalobce jednal v krajní nouzi, neboť se jedná o okolnost, která by mohla protiprávnost jednání žalobce vyloučit.
17. Podle § 24 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) *není čin jinak trestný jako přestupek přestupkem, jestliže jím někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.* Podle § 24 odst. 2 téhož zákona však *o krajní nouzi nejde, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.* Pro jednání v krajní nouzi je nutné, aby byly naplněny podmínky, při nichž vzniká stav krajní nouze, kterými jsou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí a aby byly naplněny podmínky jednání ve stavu krajní nouze, kterými jsou dodržení principu subsidiarity a proporcionality jednání žalobce (srov. rozsudek Nejvyšší správní soudu ze dne 18. 11. 2020, č. j. 8 As 119/2019–24, ve vztahu k předcházející, avšak obsahově shodné, právní úpravě odpovědnosti za přestupky).
18. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí nevypořádal se skutkovým dějem popsaným žalobcem jako situace krajní nouze. Nejprve konstatoval, že existuje několik okolností, které obviněným tvrzenou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí zpochybňují. Následně již však vůbec neuvedl, o jaké okolnosti se mělo jednat. Žalovaný konstatoval, že žalobce si pouze subjektivně skutečnost vyhodnotil jako reálnou a bezprostřední hrozbu. Pro lidské vnímání a uvažování je však typické, že veškeré vnější podněty vyhodnocuje subjektivně. Tuto hrozbu žalobce objektivizoval poukazem na signalizaci nebezpečí, resp. pohyb zprava, který měl být zaznamenán radarem vozidla žalobce. Otázka existence reálné a bezprostřední hrozby nebyla žalovaným v napadeném rozhodnutí přezkoumatelným způsobem objasněna, hodnocení tohoto tvrzení jako účelového (jak uzavřel prvostupňový

orgán) bez dalšího nepostačuje. Žalovaný následně hodnotí naplnění podmínek jednání v krajní nouzi tak, jako by byla prvotní podmínka reálnosti a bezprostřednosti hrozby nebezpečí naplněna. Již takové odůvodnění je nesrozumitelné, neboť z něj není zřejmé, zda měl žalovaný reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí za prokázanou či nikoli a z jakých důvodů.

19. Dále, dle žalovaného nebyly naplněny podmínky jednání ve stavu krajní nouze – podmínky subsidiarity a proporcionality jednání žalobce. Tento závěr žalovaný založil na tom, že žalobce jel v prostředním ze tří jízdních pruhů a mohl proto uhnout do levého jízdního pruhu, čímž by bylo hrozící nebezpečí bez porušení právních předpisů odvráceno. Ze spisového materiálu, konkrétně ze záznamu o přestupku a z výpovědi žalobce při ústním jednání však plyne, že žalobce jel v levém ze dvou jízdních pruhů. Žalobce dále vypověděl, že vozidlo jej mělo ohrozit z pravého jízdního pruhu. Předpoklad žalovaného, že se žalobce nacházel v prostředním ze tří jízdních pruhů, je tedy v rozporu se spisovým materiálem.
20. Ve svém vyjádření k žalobě žalovaný přiznal, že dotčená komunikace má pouze dva jízdní pruhy, v napadeném rozhodnutí došlo k chybě. Trval však na tom, že i tak měl žalobce možnost přejet do levého jízdního pruhu a hrozbě nebezpečí se vyhnout. Uvedl, že není významné, kolik jízdních pruhů bylo v předmětném úseku vozovky. Pro odvrácení domnělého nebezpečí byla dle žalovaného možnost přejetí do vedlejšího jízdního pruhu, není důležité, zda ze dvou nebo ze tří jízdních pruhů. Z uvedeného je nutno dovozovat, že pro naplnění podmínky subsidiarity jednání v krajní nouzi je dle argumentace žalovaného podstatné, kolik jízdních pruhů dopravní komunikace měla.
21. Žalovaný sám ve vyjádření k žalobě potvrdil, že se jednalo o dva jízdní pruhy. Tato skutečnost logicky vylučuje možnost žalobce odbočit do dalšího jízdního pruhu a vyhnout se nebezpečí. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce jel v levém jízdním pruhu a hrozba nebezpečí měla spočívat ve vozidlu vybočujícím z pravého jízdního pruhu do levého. V takovémto případě žalobce na vozovce o dvou jízdních pruzích neměl žádný jízdní pruh, do kterého by mohl odbočit a hrozbu nebezpečí zleva odvrátit. Žalovaný založil nemožnost aplikace institutu krajní nouze na nenaplnění podmínky subsidiarity jednání v krajní nouzi. Úvahu o nenaplnění podmínky subsidiarity jednání žalobce však žalovaný založil na předpokladu existence tří jízdních pruhů, tj. na skutkovém stavu, který je v rozporu se spisovým materiálem.
22. Tato vada, pro níž je nutno napadené rozhodnutí zrušit, nebrání vypořádání námítky týkající se neprovedení důkazů navržených žalobcem v předcházejícím řízení. V souladu se zásadou materiální pravdy dle § 3 správního řádu je správní orgán povinen postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. *Uvede-li obviněný v řízení tvrzení ke skutkovým okolnostem případu a navrhne k jejich prokázání důkazy, je správní orgán povinen se řádně vypořádat jak s těmito tvrzeními, tak i s nabízenými důkazy. To samozřejmě neznamená, že musí všechna tvrzení prověřit a nabízené důkazy provést. Pokud to však neučiní, musí svůj závěr přezkoumatelným způsobem vysvětlit* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68).
23. V dosavadním správním řízení a v napadeném rozhodnutí doposud nebylo objasněno, zda má žalovaný skutkový děj popisovaný žalobcem jako situace krajní nouze za prokazaný. Ve správním řízení navazujícím po zrušení napadeného rozhodnutí by se tak měl žalovaný přezkoumatelným způsobem vypořádat s tím, zda žalobce jednal v krajní nouzi, či nikoliv. Především by se měl zabývat tím, zda existovala reálná a bezprostřední hrozba, kterou

popisuje žalobce. Teprve v návaznosti na takové závěry, zjištěné bez důvodných pochybností a za případné aplikace relevantních zásad přestupkového práva (např. *in dubio pro reo*), je na místě posoudit, zda jednání žalobce naplňovalo podmínky proporcionality a subsidiarity. Nelze vyloučit, že bude nutné provést dodatečné dokazování, případně zvážit provedení žalobcem navrhovaných důkazů či důkazů jiných, za účelem objasnění skutkového stavu tak, aby otázka jednání žalobce v krajní nouzi byla vyvrácena či potvrzena

VI. Závěr a náklady řízení

24. Soud uzavírá, že napadené rozhodnutí je ve vztahu k otázce, zda se žalobce dopustil přestupkového jednání v krajní nouzi, nepřezkoumatelné a založené na skutkovém stavu, který je v rozporu se spisovým materiálem. Proto bylo na místě žalobě vyhovět, napadené rozhodnutí zrušit [§ 76 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s.] a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.); v něm bude nutno vytýkané nedostatky odstranit. Bude-li v dalším řízení přijat závěr, že v případě žalobce nelze institut krajní nouze aplikovat, žalovaný se vyjádří též k námitce absence společenské škodlivosti zjištěného protiprávního jednání, kterou žalobce s odkazem na změnu nejvyšší povolené rychlosti v místě spáchání přestupku vznesl až v průběhu řízení před soudem. Právním názorem, který soud v tomto rozsudku vyslovil, je v dalším řízení žalovaný vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
25. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, a proto mu soud přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem tvořených zaplaceným soudním poplatkem za žalobu ve výši 3 000 Kč, dále náklady za zastoupení advokátem za tři úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí věci, sepsání žaloby, replika), tedy 9 300 Kč a tři režijní paušály po 300 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, celkem tedy 10 200 Kč. Zástupce žalobce je plátcem DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani, tj. o 2 142 Kč. Celková výše žalobci přiznaných nákladů řízení tak činí 15 342 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 23. ledna 2023

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně